

Autor diplomové práce: Bc. Marek Fišer

Název diplomové práce: Digitální knihovna Kramerius a její využívání studenty historických oborů

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Eva Bratková, Ph.D.

Návrh klasifikace: Výborně

V Praze, dne 7. 9. 2012

Hodnocení

K obhajobě předkládaná diplomová práce Bc. Marka Fišera představuje původní příspěvek k jedné z velmi diskutovaných otázek současnosti, již je využívání fondů digitálních knihoven jejich koncovými uživateli v prostředí internetu. Práce vznikla za příznivých okolností. Autor je absolventem bakalářského oboru Historie (FF UK v Praze), dvouleté magisterské studium nyní realizuje na oboru INSK, a tak mu byl nabídnut zcela konkrétní úkol: prozkoumat využívání digitalizovaných fondů bohemikálních dokumentů 19. a 20. století zpřístupňovaných online v systému Kramerius v ČR, a to studenty historických oborů FF UK. Uvítala jsem, že se diplomant tohoto nelehkého úkolu ujal. Jde o oblast, která je v domácím prostředí, na rozdíl od oblasti budování a provozování digitálních knihoven, stále téměř opomíjená. Jádrem práce je prezentace a vyhodnocení vlastního uživatelského výzkumu. Diplomová práce splňuje beze zbytku stanovený rozsah a obsah má tvůrčí ráz s přínosem pro společenskou praxi oboru.

Z hlediska metodologického se práce v první, proporcčně menší části, opírá o pečlivě vybranou literaturu a další zdroje relevantní tématu a také o výsledky vlastní analýzy systému digitální knihovny Kramerius (v kritickém pohledu). Hlavní část práce pak využívá sociologických výzkumných metod. Autor provedl solidní bibliografickou a informační přípravu, o čemž vypovídá, mimo jiné, i závěrečný seznam použité literatury čítající přibližně 30 titulů odborné literatury. Jeho prezentace na s. 75-77 je připravena v souladu s platným standardem ISO 690:2010. Způsob citování (harvardský styl) je v průběhu textu bezproblémový. Diplomant pracoval v posledním školním roce na práci systematicky a zcela samostatně, dílčí otázky (metodologie práce, realizace uživatelského výzkumu aj.) v dohodnutých termínech konzultoval s vedoucí práce. Realizovány byly též konzultace s dalšími odborníky.

Hlavní text práce (kromě preliminárií a postliminárií) je vhodně uspořádán do 3 základních kapitol, přičemž poslední je věnována závěrečnému vyhodnocení vlastního výzkumu. Struktura práce je promyšlená a dobře propracovaná. Diplomová práce není, což je potřeba náležitě ocenit, zatížena zbytečným opisováním známých faktů z literatury. Je dobře čtivá a přináší řadu nových cenných poznatků.

První kapitola (cca 20 s. textu) je výborně připraveným hodnotícím přehledem vývoje a současného stavu systému digitální knihovny Kramerius (v ČR). Autor při výkladu využívá (a řádně cituje) vybrané publikace renomovaných autorů, ale průběžně přidává vlastní argumenty a stanoviska stran funkcí a vlastností analyzovaného systému. Doplnkové informace vhodně přebírá také z dalších zdrojů (např. na s. 13 fakta pocházející z Registru digitalizace). Využívá i vlastních zkušeností coby uživatele tohoto systému. Oceňuji zařazení komparace stávající verze Kramerius 3 (K3) s nastupující verzí Kramerius 4 (K4), též proto, že autor musel podniknout poměrně složitou cestu zjišťování a nalezení určitých interních informací (též dotazováním odborníků pomocí e-mailu). Cenná je specifikace nedostatků verze K3, stejně jako kritické pojednání o zpřístupňování textů dokumentů z pohledu autorského práva (s. 24 a dále). Erudovaný je hodnotící výklad vyhledávacích procesů (od

s. 16 dále). Na s. 28-29 je představen výsledek vlastního malého testu úspěšnosti použití technologie OCR stran vyhledávání informací z úplných textů.

Druhá, rozsáhlá kapitola (více než 40 s. textu) je jádrem práce. Je věnována prezentaci výsledků vlastního uživatelského výzkumu diplomanta. Jeho výsledek je podstatným přínosem práce. Úvodem autor podává osvětlení a zdůvodnění potřeby realizace tohoto výzkumu. Zcela s ním souhlasím. Konzultována a odsouhlasena byla realizace výzkumu dvojího typu (ne rozsáhlý kvantitativní a rozsáhlejší kvalitativní), a to v určitém malém časovém odstupu. Podkapitola 2.1 zahrnuje precizně formulované cíle výzkumu, zasvěcený popis uživatelů (historiků), techniku sběru dat i prezentaci vybraných nástrojů tohoto sběru. V podkapitole 2.2 autor detailněji argumentuje otázky zařazené do první fáze výzkumu (znění otázek z dotazníku je z důvodu autenticity připojené také v příloze). Formulace argumentů je zasvěcená, v tomto směru autor často těží ze zkušeností studia oboru Historie (vnímání digitální knihovny historiky, její využívání nebo důvody nevyužívání aj.). Zvolenou množinu otázek pokládám na úrovni diplomového úkolu za rozumnou. Výsledky dotazování včetně jejich vyhodnocení (část 2.3) jsou podány přesvědčivě. Návratnost dotazníků (20,6 %) pokládám za daných okolností realizace výzkumu za úspěšnou. Části 2.4 a 2.5 přinášejí pečlivý popis realizace a výsledků druhé, kvalitativní fáze výzkumu, které se zúčastnil již menší počet respondentů (z objektivních důvodů, jež diplomant popsal). S argumentací diplomanta vyslovuji souhlas. Získané výsledky (týkají se vybraných otázek práce se systémem Kramerius, zobrazování a přebírání textů, využívání jiných zdrojů aj.) jsou velmi cenné a je velmi žádoucí je co nejdříve publikovat v odborném tisku.

Uživatelský výzkum je uzavřen kvalitně připraveným hodnotícím závěrem v kapitole 3.

Text diplomové práce má kultivovaný charakter. Formální úprava je pěkná, autor používá korektní styl formulací vět textu. Grafická úroveň je solidní. Závěrečná korektura ale neodhalila ještě některé gramatické chyby: nesprávné tvary vztažných zájmen „jenž a jež“ n některých místech textu (např. na s. 15, odst. poslední, první věta, na s. 17, odst. druhý, první věta, na s. 41 vícekrát aj.), na s. 43, odst. první, věta třetí, chybí čárka v souvětí, vyskytuje se také několik málo překlepů v různých slovech. Na s. 9 je vročení u citace „Vrbenská“ jiné než u reference v seznamu zdrojů a na s. 13 je záhlaví „Ministerstvo kultury“ v citaci také jinak než u reference.

Závěrem konstatuji, že práce Bc. M. Fišera má z hlediska obsahu vynikající úroveň. Je podstatným tvůrčím příspěvkem k problematice využívání online systémů digitálních knihoven vybranou skupinou uživatelů. Několik gramatických nedostatků ale z mojí strany neovlivní celkové hodnocení práce. Navrhuji ji klasifikovat jako **Výbornou**. Druhá kapitola práce by měla být bezprostředně po obhajobě publikována (s určitou redukcí textu, kterou bude redakce pravděpodobně požadovat).

Eva Bratková, v. r.